

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเชิงพรรณนา(Descriptive Study) เรื่องภาวะโภชนาการและการบริโภคอาหารของพยาบาลวิชาชีพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะโภชนาการและการบริโภคอาหารของพยาบาลวิชาชีพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม จำนวน 148 คน ที่ปฏิบัติงาน ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2548 – 31 มีนาคม 2549 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 139 คนเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติดังนี้

1. ปฏิบัติงานในฝ่ายการพยาบาล
2. ไม่อยู่ในระยะลาอบรมหรือศึกษาต่อ
3. ไม่อยู่ในระยะตั้งครรภ์
4. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน แผนกที่ปฏิบัติงาน เวลาปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานนอกเวลา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะการอยู่อาศัย โรคประจำตัว การเข้าเป็นประจำ การใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร

ส่วนที่ 2 เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบความรู้เรื่องโภชนาการ จำนวน 15 ข้อ ให้เลือกตอบว่า ถูกหรือผิด
เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

1. ข้อคำถามทางด้านบวก หมายถึง ข้อความที่กล่าวถูกต้องทางด้านโภชนาศาสตร์
จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 2 3 5 6 7 9 10 และ 14

ตอบถูกได้ 1 คะแนน

ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2. ข้อคำถามทางด้านลบ หมายถึง ข้อความที่กล่าวไม่ถูกต้องทางด้านโภชนาศาสตร์
จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ข้อ 4 8 11 12 13 และ 15

ตอบถูกได้ 0 คะแนน

ตอบผิดได้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนนมีดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2535)

ค่าคะแนน   ระดับ

0 - 5.0   ต่ำ

5.1 - 10.0   ปานกลาง

10.1 - 15.0   สูง

2.2 แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับภาวะโภชนาการและการบริโภคอาหารมีลักษณะเป็น
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับจำนวน 15 ข้อ มีข้อความทางด้านบวก 8 ข้อ ได้แก่
ข้อ 1 6 10 11 12 13 14 และ 15 และทางด้านลบ 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 2 3 4 5 7 8 และ 9
เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คำถามทางด้านบวก	คำถามทางด้านลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	1
เห็นด้วย	3	2
ไม่เห็นด้วย	2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	4

เกณฑ์การแปลผลคะแนน มีดังนี้ (บุญส่ง นิลแก้ว, 2541)

ค่าคะแนน	ระดับ
16.0 – 30.0	ไม่ดี
30.1 - 45.0	ปานกลาง
45.1 - 60.0	ดี

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยเอื้ออำนวย ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับแหล่งอาหาร สักยภาพในด้านเศรษฐกิจและข้อมูลข่าวสาร จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยเสริม ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว และสัมพันธภาพกับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบบันทึกภาวะโภชนาการ โดยใช้ดัชนีมวลกาย (Body Mass Index :BMI) ขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1995) เป็นเกณฑ์ตัดสินดังนี้

เกณฑ์ดัชนีมวลกาย	< 18.50	หมายถึง มีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์
	18.50 - 24.99	หมายถึง มีภาวะโภชนาการตามเกณฑ์
	≥ 25.00	หมายถึง มีภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ลักษณะวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 20 ข้อ มีข้อคำถามทางด้านบวก 11 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 2 6 7 9 10 11 15 16 17 และ 20 และข้อคำถามทางด้านลบ 9 ข้อ ได้แก่ข้อ 3 4 5 8 12 13 14 18 และ 19 โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

ทำเป็นประจำ	หมายถึง	ปฏิบัติ 5-7 วัน/สัปดาห์
ทำบ่อยครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติ 3-4 วัน/สัปดาห์
ทำบางครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติ 1-2 วัน/สัปดาห์
ไม่เคยทำเลย	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

	ข้อความทางด้านบวก	ข้อความทางด้านลบ
ทำเป็นประจำ	3 คะแนน	0 คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	2 คะแนน	1 คะแนน
ทำบางครั้ง	1 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เคยทำเลย	0 คะแนน	3 คะแนน

การแปลผลคะแนนบริโภคอาหารใช้เกณฑ์ดังนี้ (ยูทธ ไกรวรรณ, 2546)

ค่าเฉลี่ย 0.1 - 1.0 แสดงว่า มีการบริโภคระดับ ไม่ดี

ค่าเฉลี่ย 1.1 - 2.0 แสดงว่า มีการบริโภคระดับ พอใช้

ค่าเฉลี่ย 2.1 - 3.0 แสดงว่า มีการบริโภคระดับ ดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (content validity) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและภาษา หลังผ่านการตรวจสอบแล้วนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ของแบบทดสอบความรู้เรื่องโภชนาการ แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับภาวะโภชนาการ แบบสอบถามปัจจัยเอื้ออำนวย แบบสอบถามปัจจัยเสริม และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่าเท่ากับ .85, .85, .82, .82 และ .85 ตามลำดับ และนำมาคำนวณหาค่าความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ (Interrator Agreement) ทั้ง 3 ท่านได้ค่าความตรงกันเท่ากับ .82, .80, .84, .82 และ 0.81 ตามลำดับ

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเทพปัญญา จำนวน 10 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ โดยใช้สูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (Kuder – Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 แบบวัดทัศนคติและแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราคมีค่าเท่ากับ .85 และ .78 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 – 15 มีนาคม พ.ศ. 2549

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ การศึกษาให้ผู้เข้าร่วมการศึกษาทราบเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จะเก็บไว้เป็นความลับและนำเสนอในภาพรวม เมื่อกลุ่มตัวอย่างรับทราบและยินดีให้ความร่วมได้ลงนามในหนังสือพิทักษ์สิทธิ์ก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยเสริมกับภาวะโภชนาการโดยใช้วิธีทดสอบไคว์สแควร์ (Chi-square test) และความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคอาหารกับภาวะโภชนาการโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบक्रमเมอรัวี (Cramer'V) โดยक्रमเมอรัวีมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (วิสาข์ เกษประทุม, 2545)

ค่าสหสัมพันธ์	0.80 ขึ้นไป	แสดงว่า มีความสัมพันธ์มากที่สุด
ค่าสหสัมพันธ์	0.60 - 0.79	แสดงว่า มีความสัมพันธ์มาก
ค่าสหสัมพันธ์	0.40 - 0.59	แสดงว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง
ค่าสหสัมพันธ์	0.20 - 0.39	แสดงว่า มีความสัมพันธ์น้อย
ค่าสหสัมพันธ์	0.01 - 0.19	แสดงว่า มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด
ค่าสหสัมพันธ์	0.00	แสดงว่า ไม่มีความสัมพันธ์